

**R. P. Georgii de Rhodes Avenionensis S. J. disputationum
theologiae scholasticae tomus ...**

Rhodes, Georges de

Lugduni, 1661

Sectio IV. Qualis reuelatio requiratur ad obiectum formale fidei.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81987](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81987)

atur, propterea est parum testimonium est contra re-
latam sententiam illam Cardinalis de Lugo, quam
fussimè rejicit Hartadus: Mihi sufficere nunc vi-
dentur ea quæ dicta sunt cum probavi obiectum for-
male Fidei nec esse motiua credibilitatis, nec lo-
quutionem Ecclesiæ, nam ex ea sententia planè se-
quitur quod Fides in illa vltimò resoluitur non au-
tem in primam veritatem reuelantem. Sic enim ar-
gumentor, illa est vltima ratio credendi in qua sola
sistit intellectus, sed intellectus credens Deum re-
uelasse vltimò sistit in motiuis & loquutione Eccle-
siæ, ergo illa propositio motiuorum est vltima ratio
credendi. Probatur minor, in illa loquutione sistit
assensus intellectus quâ posita assentitur, & quâ su-
blata non assentitur vltimò, sed posita ista proposi-
tione miraculorum intellectus assentitur vltimò, &
illa sublata non assentitur, ergo illa est vltima ratio
credendi. Confirmatur quia tam credo illam Dei
reuelationis propter miracula, quam credo Deum
esse Trinum propter reuelationem, miracula enim
æquè me mouent vt credam Deum dixisse, quàm re-
uelatio me mouet vt credam Deum esse Trinum:
similiter cognosco conclusionem propter præmissas,
quia præmissæ me mouent vt assentiar conclusioni,
ergo si miracula me mouent vt assentiar reuelationi,
ecce credo reuelationem propter miracula. Denique
reuelatio solitariè sumpta non cognoscitur immédia-
tè propter se ipsam, ergo reuelatio solitariè sumpta
creditur propter aliud medium, ergo in illud vltimò
resoluitur Fides, vel enim immediata illa reuelatio
creditur immediatè propter se ipsam, vel mediata, si
primum, ergo illa creditur sola propter se ipsam, si se-
cundum ergo creditur propter aliud.

Solutio
primæ ra-
tionis du-
bitationis.

Ad primam Respondeo verum quidem esse quod
propositio per se nota & immediata secundum vsum
Aristotelicum illa dicitur, in qua connexio extre-
morum cognoscitur ex sola terminorum explicatio-
ne, atque adeò illa est semper euidens, sed vniuer-
saliùs tamen propositio immediata & per se nota il-
la vocari debet in qua connexio terminorum non co-
gnoscutur quidem ex sola terminorum explicatio-
ne, sed neque cognoscitur per aliud medium quod sit
formalis ratio assensus, quamuis cognoscatur per
aliud medium quod sit dispositio quædam & condi-
tio ad assensum prærequisita. Huiusmodi propositio-
nes etiam aliquando inueniuntur in demonstratione
scientifica: nam hæc v. gr. omne rationale est risibi-
le, dicitur, propositio per se nota, quia non niti-
tur ullâ ratione formali vltiori, propter quam in-
tellectus illi assentiat, quamuis necessariò præ-
supponat demonstrationem à posteriori, in qua pro-
batum sit omne rationale esse risibile. Similiter er-
go hæc propositio, credo Deum esse Trinum quia
dixit, non est immediata & per se nota in primo
sensu vulgari & Aristotelico, quia non est notum ex
terminis quod Deus hoc dixerit, sed in altero illo &
verissimo sensu per se nota est, & immediata, quia
non cognoscit reuelationem per aliud medium quod
sit formalis ratio assensus, quamuis præsupponat
cognitionem motiuorum tanquam conditionem
sine qua non cognosceret immediatè Deum hoc
dixisse.

Semper ergo dicendum est quod prima veri-
tas cum reuelatione habet vim motiuam seu lu-
men distinctum à virtute mouendi quæ inest moti-
uis, sed illud lumen non actu mouet nisi applica-
tum per motiua tanquam per conditiones, & dispo-
sitiones necessarias ex parte intellectus, quia sine il-
lis non cognoscerem, quod Deus hoc reuelauit,
quando ergo dicis reuelatio, vel est per se nota ex
terminis, vel est nota propter aliud, distinguo, est

nota propter aliud quod sit ratio assentiendi, nego:
Est nota propter aliud quod præsupponatur prius
cognitum tanquam signum à posteriori, & conditio
cognoscendi talem reuelationem immediatè per se
ipsam, concedo.

Similiter falsum est quod omnis assensus est notus
ex terminis in quo connexio extremorum non est no-
ta per aliud medium. Similis enim distinctio hîc ha-
bet locum de medio quod sit conditio, vel quod sit
motiuum assensus. Vnde concludo reuelationem
credi omnino immediatè propter se ipsam, & in il-
la sistere intellectum tanquam in vltima ratione
formali.

Ad secundam Respondeo loquutionem diuinam
esse omnino integram formaliter sine loquutione Ec-
clesiæ, quamuis non sit integra inductiue ac directi-
uè, propositio enim Ecclesiæ complet loquutionem
Dei non tanquam pars loquutionis, sed tanquam si-
gnum & regula: semper enim loquutio integra for-
maliter est manifestatio formalis conceptuum & ob-
iecti, sed vt sic non includit ea per quæ completur
solum directiue.

Instabis sola Ecclesiæ propositio est manifestatio,
ergo sine illa non est loquutio Dei.

Respondeo distinguendo antecedens sola proposi-
tio Ecclesiæ est manifestatio formalis nego, est mani-
festatio inductiua & directiua concedo.

SECTIO IV.

*Qualis reuelatio requiratur ad obiectum forma-
le Fidei.*

Hactenus soluta est difficultas præcipua de ob-
iecto formali Fidei quod est sola prima veritas
reuelans, de hac autem reuelatione quâ dixi com-
pleri formale obiectum Fidei adhuc dubitatur qualis
illa esse debeat vt fundet verum fidei assensum, &
primò quidem vtrum necessariò sit ineuidens: secun-
dò vtrum necessariò sit vera, ita vt existimata reue-
latio non sufficiat: tertio vtrum necessariò sit forma-
lis, ita vt non sufficiat virtualis reuelatio: quarto
vtrum necessariò sit publica, ita vt non sufficiat reue-
latio priuata.

§. I.

*Verum reuelatio fundans Fidem debeat necessariò
esse ineuidens.*

Reuelatio (vt sæpè dixi) nihil aliud est quàm ali-
qua Dei actio transiens quâ significatur aliquid
nobis à Deo dici, potest illa esse vel euidens nobis,
vel obscura, est euidens quoties ita nobis significa-
tur aliquid à Deo dici vt intellectus non possit dis-
sentire, sed necessariò cognoscat Deum esse qui hoc
dicit: Obscura est quoties ita significatur aliquid à
Deo dici, vt dissentire tamen possit intellectus, &
negare Deum esse qui hoc dicat: rursus potest reue-
latio esse euidens vel intuitiue, si videatur reuelatio
in se ipsa: vel abstractiue si cognoscatur in alio con-
nexo essentialiter, quod totum explicari faciliè potest
exemplo humanæ loquutionis.

Controuersia ergo nunc est inter Scholasticos ce-
lebrissima, vtrum possit reuelatio esse obiectum for-
male Fidei, & ratio credendi obscure aliquid my-
sterium quando est euidens vel intuitiue, vel abstra-
ctiue, vtrum v. gr. beatus videns in verbo reuelatio-
nem possit nihilominus credere illud Fide obscure.
De ipso autem mysterio quod creditur, vtrum credi
possit etiam tunc quando est euidens, dicam quæst.
sequenti.

Ratio

Solutio
secundæ.

Instantia
cui Re-
spondetur.

Quid sit
reuelatio.

Quæ
controuer-
sia.

Ratio prima dubitanda. Ratio autem dubitandi primò est, quia reuelatio euidentis non potest esse obiectum formale assensus ineuidentis, omnis enim assensus specificatur à suo motiuo, quod si sit euidentis dat etiam euidentiam actui quem fundat, assensus Fidei est assensus ineuidentis, ergo reuelatio euidentis non potest esse illius motiuum formale.

Secunda. Secundò, Fides non potest euidenter cognoscere obiectum reuelatum esse verum, alioqui esset scientia, sed qui cognosceret euidenter aliquid reuelari à Deo, & Deum esse primam veritatem euidenter cognosceret obiectum reuelatum esse verum, ergo Fides non potest euidenter cognoscere aliquid reuelari à Deo: Probatur minor, assensus qui niteretur reuelatione euidente inferretur ex duplici præmissa euidente, Deus non potest mentiri dum loquitur, Deus dicit se esse Trinum, ergo Deus est Trinus: sed quoties duæ præmissæ sunt euidentes conclusio sequitur necessariò & euidenter, ergo qui cognosceret euidenter reuelationem, cognosceret euidenter obiectum reuelatum.

Tertia. Tertiò, assensus Fidei est ita liber vt intellectus possit assentire, vel dissentire, sed ille assensus qui niteretur reuelatione euidenti non esset liber, qui enim sciret Deum esse veracem & Deum aliquid dicere, non posset negare assensum conclusionis, ergo, &c.

Assensus prima. Dico primò, reuelationem quæ fundat Fidei assensum esse posse euidentem, quamuis impossibile omnino sit vt illum fundet quatenus est euidentis.

Prima pars. Prima pars, inter Theologos receptissima est vt docent Vasques prima parte disputat. 131. cap. 3. & Suares disputat. 3. sect. 8. negat eam de Lugo, disputat. 2. sect. 1. cum alijs non paucis. Probatur tamen quia, si potest assensus Fidei esse obscurus, quamuis nitatur euidenti reuelatione, non est dubium quin possit eâ niti, sed potest assensus Fidei esse obscurus quamuis nitatur euidenti reuelatione, ergo Fides potest eâ niti: Probatur minor, Fides potest esse obscura quamuis reuelatio sit euidentis, si possit eâ niti prout est purum testimonium primæ veritatis, non assentiendo tali reuelationi, prout est aliquis effectus euidenter cognitus, nam assensus euidentis nititur medio euidente formaliter, testimonium autem vt est purè testimonium non est aliquid euidentis vt sic sed obscurum: Sed quamuis reuelatio sit euidentis potest tamen intellectus illi assentiri prout est purum testimonium primæ veritatis, non illi assentiendo, quia est euidentis, sed quia est testimonium primæ veritatis: nam reuelatio euidentis habet duo, primò quod sit testimonium primæ veritatis quod propter eam authoritatem est credibile, deinde habet quod sit aliquis effectus euidenter cognitus per experientiam: reuelatio quando est effectus euidenter cognitus seruat tamen rationem totam intrinsecam testimonij habentis authoritatem diuinam, ergo possum illi assentiri prout est purè testimonium, non assentiendo illi quatenus est effectus euidenter cognitus, tunc autem assensus erit vera Fides. Tota ergo ratio est, quia testimonium quantumcunque sit euidentis, seruat tamen veram rationem testimonij cui possum assentiri, non assentiendo illi vt est effectus euidenter cognitus.

Deinde confirmari ex eo potest, quia primus Angelus in primo instanti suæ creationis habuit omnimodam euidentiam illius reuelationis, sciebat enim se non posse illuminari nisi à Deo. Imò est probabile quod B. Virgini Mariæ multæ reuelationes factæ sunt prorsus euidentes mysteriorum Fidei, cui tamen meritò dicitur *beata quæ credidisti*.

Secunda pars, quod reuelatio Fidem non possit

fundare prout est euidentis, docetur à pluribus Theologis cum S. Thoma *quest. 1. art. 4. & 6. Suare disp. 3. sect. 8. Coninck disp. 9. dubit. 8. contra Vasquem, Turrianum, Lorcum.*

Probatur autem ijs argumentis quæ sunt allata in ratione dubitandi, quia nimirum Fides quæ haberet obiectum formale à quo specificaretur omnino euidentis nullo modo esset obscura, neque cognosceret obscurè obiectum reuelatum, nam ex duabus præmissis euidentibus sequitur conclusio euidentis: quod autem actus Fidei sit obscurus, & firmiter assentiat illis quæ non cognoscit nisi obscurè, constat ex Apostolo qui Fidem appellat argumentum non apparentium, visio per speculum, & à S. Petro lucerna lucens in caliginoso loco donec oriatur lucifer: reuelatio autem euidenter cognita licet non faciat rem euidentem euidentia extremorum, facit tamen illam euidentem euidentia testificantis, & tamen obscuritatem hanc Fidei sæpè Patres indicant, v. gr. Hilarius lib. 8. de Trinitate, vocat ignorantiam: *Non habet veniam sed premium ignorare quod credas*: Augustinus lib. de utilitate credendi, cap. 11. *Quod (inquit) intelligimus aliquid debemus rationi, quod credimus authoritati*. Deinde assensus ille qui niteretur reuelatione vt euidente non esset vllò modo liber, quia euidentis assensus est ille, ad quem necessitatur intellectus. Et denique non niteretur puro testimonio primæ veritatis, resolveretur enim in Dei testimonium & in cognitionem eiusdem omnino euidentem.

Neque satisfacit Vasques, cum ait, assensum ex clara reuelatione genitum non esse clarum, quia non generatur ex motiuo intrinseco habente connexionem necessariam ex rei natura sed ex motiuo extrinseco quod ostendere non potest rem testificatam in se ipsa & sic cognitionem semper parit obscuram.

Sed contra, ille assensus euidentis est per quem intellectus omnino necessitatur ad non dissentendum, nam illud solum dicitur euidentis cui non potest intellectus dissentire, ergo assensus per medium extrinsecum euidentis, est omnino euidentis. Quis? autem dicat verbi gratia quod Fide obscura credunt Romanam esse omnes illi qui Romanam non viderunt, sed audiuerunt tamen multos qui dicunt se vidisse Romanam, potest igitur actus scientiæ niti motiuo extrinseco quod sit euidentis. Imò certum est multas sæpè demonstrationes esse à posteriori per effectum, qui non est intrinsecus causæ, & cum qua non habet connexionem necessariam nisi ex suppositione, reuelatio autem ex suppositione quod sit, habet connexionem necessariam cum re reuelata, si enim illa dicitur esse, necessariò est.

Ad primam Respondeo verum esse quod reuelatio euidentis vt sic fundare non potest Fidem obscuram, quamuis possit illam fundare præcisè vt est purum testimonium.

Instabis ibi nihil est obscurum, vbi nihil omnino est quod non clarè videatur, sed tota hæc reuelatio & testimonium, & totum hoc motiuum videntur clarè vt suppono, ergo in tali reuelatione nihil est obscurum quod possit fundare fidem.

Resp. distinguendo minorem tota hæc reuelatio & totum testimonium videtur prout est purum testimonium se ipsum testificans nego, prout est effectus aliquis cognitus per experientiam concedo, vnde quamuis tota reuelatio sit euidentis in se ipsa quatenus est talis effectus, tamen quatenus est purum testimonium semper est obscura.

Ad secundam similiter distinguitur illa minor, qui cognosceret euidenter aliquid à Deo reuelari, & Deum esse primam veritatem, euidenter cognosceret obiectum reuelatum,

Vasqui res
spondet.

Solutio
primæ
dubitatio-
nis.

Instantia.

Secunda.

reuelatum, per eam cognitionem quâ cognosceret obscure reuelationem in ratione puri testimonij nego: quâ cognosceret reuelationem euidenter in ratione effectus clarè cogniti concedo: nam assensus ille qui niteretur puro Dei testimonio & ineuidenti, non niteretur duabus præmissis euidenter cognitis vt sic, nam ille actus, ergo verum est Deum esse Trinum, prout sequitur ex præmissis euidentibus non est actus Fidei, sed tantum prout nititur pura Dei autoritate infinita in ratione testimonij.

Tertia.

Ad tertiam Respondeo, assensum Fidei semper esse liberum, nam quamuis non possum dissentire obiecto reuelato prout cognito per reuelationem euidentem possum tamen illi dissentire prout cognito per reuelationem vt est purum testimonium: semper ergo intellectus potest non credere, quamuis non possit dissentire tali obiecto prout cognito in ratione effectus.

Instantia.

Instabis cum de Lugo num. 34. nullus assensus intellectus fundatur in euidencia præmissæ formalis, sed in euidencia præmissæ obiectiæ, siue in obiecto cognito, non enim assentior obiecto quia illud cognosco, sed quia illud in se ipso est euidens & verum, euidencia enim se tenet ex parte obiecti cogniti, non ex parte cognitionis, ideòque non est id quod cognoscitur, sed potius cognoscit: vnde argumentor vbiunque obiectum est in se ipso euidens non potest intellectus præscindere ab euidencia, & illi assentiri vt est ineuidens, sed reuelatio est euidens vt supponitur, ergo intellectus non potest ei assentiri, vt est ineuidens, nam ex præmissis euidentibus sequi non potest conclusio obscura.

Respondetur instantiæ.

Respondeo euidenciam aliam esse fundamentalem, aliam formalem, euidencia fundamentalis est obiectum ipsum cui non potest intellectus dissentire, euidencia formalis est ipsamet cognitio obiecti cui non potest dissentire. Certum est quod euidencia fundamentalis non se tenet ex parte cognitionis, & cognoscitur ab intellectu saltem in actu exercito quamuis in actu signato non cognoscatur. Vnde dico ad argumentum, vbiunque obiectum est euidens in se ipso, non potest intellectus præscindere ab euidencia, si obiectum sub omni ratione sit euidens concedo, si sub aliqua ratione sit ineuidens nego. Dixi autem reuelationem euidentem, esse ineuidentem sub ratione puri testimonij, etiam si euidens sit sub ratione effectus cogniti per experientiam. Neque sequitur quod ex præmissis euidentibus obscura conclusio possit sequi, quia conclusio sequitur ex præmissis prout euidentibus.

§. II.

Utrum reuelatio solum existimata, esse possit obiectum Fidei.

Fieri sæpè potest vt existimemus aliquid esse reuelatum à Deo, quod tamen reuelatum non sit, audit, verbi gratiâ, rusticus Sacerdotem aliquem, vel Hæreticum, vel ignarum dicentem quod in Christo vnica est natura sicut est vna persona, putat rusticus hoc ita esse, ac ex toto corde credit, tunc reuelatio non est vera, sed existimata tantum, & quæritur vtrum illa sufficiens sit ad credendum Fide diuina, illud quod reuelatum non est.

Ratio prima dubitandi.

Ratio autem dubitandi est primò, quia ille articulus credi potest Fide diuina, qui potest sufficenter proponi tanquam à Deo reuelatus, sed articulus à Deo non reuelatus potest proponi sufficienter, tanquam à Deo reuelatus, ergo articulus non reuelatus credi potest Fide diuina modò existimetur esse reuelatus: Maior videtur certa, quia nihil est quod moueat ad

credendum Fide diuina, quàm propositio sufficiens diuinæ reuelationis: Minor probatur tunc sufficienter proponitur rustico articulus à Deo non reuelatus, quando proponitur eodem modo quo proponitur articulus verus, ita vt teneatur vtrumque simul credere, sed articulus à Deo non reuelatus proponi potest homini rustico, eodem prorsus modo quo ei proponitur verus, ita vt teneatur simul credere vtrumque, quod probò manifestè, nam quando Parochus, verbi gratiâ, vel Episcopus proponit rustico articulos Fidei, tunc ille obligatur credere, neque alia vlla requiritur propositio motiuorum, sit ergo Episcopus occultè Hæreticus, qui simul rustico duos proponat articulos, quorum vnus sit verus, & alius sit falsus, tunc æqualiter vterque articulus proponitur, & qui audit tenetur æqualiter credere, ergo articulus falsus sufficienter illi proponitur cum eodem modo proponatur, quo proponitur articulus verus quem obligatur credere.

Confirmatur, quia experimur rusticum tunc eodem planè modo assentiri articulo falso quo assentitur articulo vero, nam assentitur vtroque, quia Deus prima veritas dixit, & per vtrumque actum æqualiter meretur, ergo vterque articulus sufficienter proponitur, & Fide diuina creditur. Denique ille actus est Theologicus cuius obiectum est perfectio increata, ille actus quo credo articulum apparenter reuelatum, habet pro formali obiecto primam veritatem, ergo ille actus est Theologicus.

Secundò, nulla est alia virtus etiam supernaturalis cuius actus non possit versari circa obiectum materiale, quod non participet propriam rationem obiecti formalis, sed illam existimetur participare, quod facile potest inductione probari: nam si existimares promissam esse in cælo gloriam aliquam, quæ non est promissa, possem illam sperare: si existimarem aliquem hominem esse sanctum, qui tamen sanctus non esset, possem charitate Theologica illum amare vt Dei amicum. Si prudenter iudicem aliquem esse pauperem, qui tamen reuerà sit diues, dando illi Eleemosinam verum elicio actum misericordiæ, quamvis subueniam miseriam solum existimata. Si restituam aliquid, quod falsò putabam deberi, verum elicio actum iustitiæ. Si adorem hostiam absolute, quàm prudenter iudico esse conseruatam, verum elicio actum religionis, etiam si fortasse illa consecrata non esset. Confirmatur ex Fide humana, qui enim credit aliquid tanquam dictum à S. Thoma, quod tamen ab eo dictum non est, eadem tamen Fide humana credit, ac si Sanctus Thomas illud dixisset, ergo qui credit aliquid tanquam à Deo dictum, quod tamen non dixit Deus, eadem tamen Fide diuina credit.

Tertiò, si quis legens Prophetas paulò Ante-Christi natiuitatem credidisset Messiam venturum, & perseuerasset in eodem actu etiam postquam Christus, natus esset Christus, certè ille actus Fidei antea verus, postea fuisset falsus, ergo potest actus Fidei niti reuelatione falsa.

Dico secundò, reuelationem Dei solum apparentem & existimata non posse sufficere ad verum actum Fidei Theologicæ: Imò implicare contradictionem vt illa ad credendum Fide diuina, quamuis possit aliquando ita proponi vt verè obliget ad volendum credere.

Priman partem Theologi communiter docent cum S. Thoma art. 1. & 3. Viderique definita in Tridentino sess. 6. cap. 9. vbi dicitur quod falsum subesse Fidei non potest, meritoque reicitur Catherinus qui temerè omnino dixit quod licet Fidei Catholicæ falsum subesse non possit, Fidei tamen priuatæ subesse omnino potest. Ratio autem est primò, quia de ratione

Secunda.

Tertia.

Assensio

Secunda

Prima pars

probat.

tione Fidei Theologicæ est ut sit certa: Est enim ut ait Basilus, *expletio animi de diuinorum veritate verborum*: & Bernardus epist. 190. *Fides est opinio, sed in veritate certa subsistit*, sed si credi Fide diuina posset aliquod obiectum quod Deus non reuelasset, non esset certa Fides diuina, non enim sum certus de obiecto Fidei, nisi quia certus sum Deum dixisse id quod credo, ergo implicat ut reuelatio falsa sit motiuum Fidei Theologicæ. Secundò, Fides est virtus intellectualis à Deo infusa, sed virtus intellectualis infusa necessariò tendit in actus veros, sicut virtus voluntatis tendit in actus bonos, ergo Fides tendit in actus veros, ut etiam dixi esse definitum à Tridentino. Imò Fides est inchoatio quedam & vera participatio luminis beatifici, & instrumentum principale Spiritus Sancti, ut moueat nos in bonum, sed lumen beatificum non est determinatum nisi ad verum, ergo etiam lumen Fidei est determinatum ad veram reuelationem. Deniq; reuelatio non potest esse motiuum Fidei diuinæ nisi proponatur sufficienter ut credibilis, sed falsa reuelatio non potest sufficienter proponi ad credendum Fide diuinæ, ergo illa non potest esse motiuum Fidei Theologicæ. Minorem probabit.

Minor
ex secunda
parte con-
clusionis
probat.

Secunda pars conclusionis quam etiam communis nē tenent Doctores, probantque primò, quia tunc solum reuelatio sufficienter proponitur quando per signum aliquod euidenter prudenter & omnino infallibiliter cognoscimus debere credi, quod Deus verè reuelauerit id quod proponitur. Sed implicat reuelationem falsam proponi per aliquod signum quo prudenter, & infallibiliter iudicetur debere certò credi Deum verè reuclasse id quod proponitur: ergo falsa reuelatio non potest sufficienter proponi. Probat minor, nam signum illud nunquam est sufficiens ad propositionem reuelationis, nisi sit aliquid quod euidenter constet esse non posse ab alio quàm a Deo, alioqui semper possem formidare, sed nunquam dari potest huiusmodi signum ad confirmandam reuelationem quæ non est à Deo, ergo non potest reuelatio falsa proponi per aliquod signum quo prudenter iudicetur debere credi quod proponitur. Secundò, si reuelatio falsa possit fieri euidenter credibilis nunquam possemus certò credere articulos verè à Deo reuclatos, quia nihil me inducit ad certò credendum Fide diuinæ præter sufficientem propositionem. Sed si reuelatio falsa potest proponi sufficienter, propositio sufficiens non me inducet ad prudenter & certò credendum, quia posita ea propositione possum adhuc dubitare vtrum reuelatio illa sit vera, ergo reuelatio falsa potest proponi sufficienter. Denique si reuelatio falsa æquè proponi potest sufficienter ac reuelatio vera, certè nullum nobis relictum est medium quo discernere possimus reuelationem veram à falsâ.

Tertia pars
probat
manet.

Tertiam partem probat argumentum primum allatum in ratione dubitandi ubi euidenter ostenditur quod reuelatio ita proponi potest ut ille cui proponitur teneatur velle credere Fide diuinæ, & conari etiam credere.

Ad primam igitur Respondeo primò quidem, quod quamuis per impossibile falsa reuelatio proponi posset sufficienter tanquam vera, non propterea tamen crederetur Fide diuinæ ille articulus propter falsam reuelationem, quia non sufficeret ad actum Fidei propositio huiusmodi, sed requireretur obiectum proprium huius actus, quæ reuelatio est vera & non existimata tantum, si enim verum ibi esset obiectum Fidei, verus etiam esset actus Fidei quod rectè negat de Lugo *disp. 4. sect. 6.*

Secundæ.

Secundò, negatur posse vnquam contingere ut falsus articulus proponatur sufficienter eodem modo

quo proponitur articulus falsus, alioqui non teneremur vnquam certò credere, quia semper dubitare possemus, vtrum id quod credimus esset verum, quia propositum est sufficienter. Sola Parochi vel Episcopi externa propositio, est sufficiens propositio ut obliget rusticum ad volendum credere Fide diuinæ, & ille actus quo vult & conabitur credere verè meritorius erit, sed nego quod nuda illa & sola Episcopi autoritas sit sufficiens propositio articuli veri, vel articuli falsi, nam illa ut sit propositio sufficiens compleri ulterius debet, & in hominibus completur de facto per illuminationem internam sine qua propositio exterior non est sufficiens, quia sine hac illuminatione solum testimonium Episcopi non proponit signum infallibile per quod credere possit prudenter is cui sit propositio. Imò indocti homines non sunt apti ad penetrandam euidentiam moriorum, vnde semper supplet Spiritus Sanctus per instinctum internum id quod deest illorum capacitati.

Itaque si Episcopus occultè infidelis per inscitiam aut nequitiam, plures proponat articulos credendos alios veros, alios falsos, nego externam illam propositionem articuli veri esse sufficientem de se sed tantum proptè coniungitur cum motione interna Dei per quam completur propositio articuli veri, qui propterea crederetur Fide diuinæ cum tamen articulus falsus non possit tunc à rustico credi nisi Fide humana, quod si velis vnico actu credi vtrumque articulum, tunc non crederetur nisi Fide humana. Vnde ad confirmationem nego rusticum eodem modo assentiri articulo vero & articulo falso, quamuis non possit ipse hoc discrimen aduertere, nam articulo falso assentitur propter reuelationem falsam, & articulo vero propter veram reuelationem, actus enim ille non est Theologicus cuius obiectum est perfectio increata debito modo applicata, actus voluntatis quo rusticus vult credere, potest esse supernaturalis & meritorius, quamuis Fides quæ illum sequetur, sit solum naturalis.

Solutio
secundæ.

Ad secundam Respondeo negando quod vlla virtus vel naturalis vel supernaturalis, intellectus aut voluntatis versetur circa obiectum aliquod materiale non participans veram rationem formalem obiecti, talis virtutis propriam: neque hoc in vlla virtute potest verificari, alioqui illa excurreret extra terminos obiecti adequati. Ad probationem dico magnum esse discrimen inter virtutes intellectus & virtutes voluntatis, nam quamuis ambæ ferantur semper in verum suum obiectum, nihilominus tamen verum obiectum virtutis appetitiuæ non est bonum in se ipso sed bonum ut apprehensum, & propositum per cognitionem; voluntas enim versatur circa obiectum ut propositum ab intellectu, non autem circa illud immediatè ut est existens à parte rei, vnde semper verum obiectum virtutis appetitiuæ est bonum cognitum, siue sit cognitum verè, siue falsò, obiectum autem virtutis intellectualis est verum ut in se ipso existens, quia intellectus versatur immediatè circa verum in se ipso existens, quod patet in omni virtute intellectuali, nam si quis erraret existimando se habere demonstrationem, non propterea dicitur habere sapientiam aut scientiam, quod etiam in virtute prudentiæ maximè verum est, cuius actus semper verus est, quia quamuis iudicium aliquod speculatiuum falsum præsupponatur aliquando à proprio actu prudentiæ, iudicium tamen practicum in quo prudentia consistit non potest vnquam esse falsum, verbi gratiâ, si probabiliter iudico aliquem esse sanctum, aliquem esse pauperem, hostiam esse verè consecratam, prudenter statim elicio iudicium hoc practicum,

practicum, qui est actus proprius prudentiæ, honestum est amare illum ut amicum Dei, iuvare illum ut pauperem, adorare hostiam illam ut consecratam, ubi vides à prudentia elici actum verum, & virtutes illas omnes appetitivas versari circa obiectum etiam verum, nam obiectum misericordiæ, est subleuare miseriam pauperis probabiliter apparentem, & sic de cæteris. De Fide humana non potest vlla esse paritas, quia illa non est virtus intellectus cui non possit subesse falsum.

Instantia
cui respon-
detur. Instabis, illud iudicium practicum est falsum quod sequitur ut conclusio ex iudicio speculatio falso, sed illud iudicium prudentiæ, honestum est dare huic pauperi Eleemosinam sequitur ut conclusio ex iudicio speculatio falso, ergo illud etiam est falsum.

Respondeo negando minorem, nam illud iudicium practicum verum honestum est, dare Eleemosinam illi qui probabiliter apparet pauper, non sequitur tanquam conclusio ex iudicio speculatio falso, sed tantum supposito illo iudicio intellectus elicit immediatè iudicium prudentiæ: vel si vis illud inferri ex præmissis certè non inferitur ex præmissis falsis, sed ex istis omnino veris, quoties aliquis apparet probabiliter pauper, honestum est illum subleuare, iste apparet probabiliter pauper, ergo est honestum illi subuenire.

Solutio
tertiae ra-
tionis du-
bitandi.

Ad tertiam Respondeo cum S. Thoma *art. 3. ad 3.* fieri omnino posse ut ille idem actus Christus est nasciturus incipiat ante Christi natiuitatem, & perseveret etiam postquam est natus: sed nego effici posse ut actus Fidei diuina, qui prius & essentialiter erat verus, postea incipiat esse falsus. Nam si quis paulò ante Christi natiuitatem dixisset Christus est nasciturus, suam illam propositionem vel retulisset ad tempus vltimæ Prophetiæ, quasi diceret Christus debet nasci, quando erunt completæ Prophetiæ, & non antè, & sic vera fuisset propositio, tùm ante Christi natiuitatem, tùm post illum etiam natum, quia dicere Christus est nasciturus completis Prophetiis est dicere Christus non nascetur, nisi postquam illa erunt completæ. Vel suam illam propositionem retulisset ad certam aliquam partem temporis determinatam, & sic ille actus non fuisset vniquam actus Fidei, quia tempus determinatum quo nasciturus erat Christus non erat reuelatum, ideò que credi non poterat Fide diuina, sed tamen coniectura illa prius fuisset vera, deinde falsa.

Instantia
secunda. Instabis quid? si alicui Deus reuelasset instans determinatum in quo Christus erat nasciturus, certè actus ille Fidei Christus est nasciturus, ante Christi natiuitatem fuisset verus, post natiuitatem fuisset falsus.

Responde-
tur instan-
tia. Respondeo esse impossibile ut ille idem actus in eo casu perseveret, nam ille verus erat actus Fidei cum Fide diuina niteretur, post Christum autem natum, non est amplius idem actus, quia non nititur eadem reuelatione.

§. III.

Virum reuelatio solum virtualis & mediata possit esse obiectum Fidei.

Reuelatio
virtualis
& formalis
quid sit.

Reuelatio alia est formalis, alia virtualis, formaliter dicitur reuelari, quod in se ipso reuelatur, vel certè continetur formaliter in eo quod reuelatur, quia videlicet vel est pars eius, vel definitio, verbi gratiâ, cum reuelatur Christum esse hominem reuelatur etiam habere animam & esse animal rationale. Virtualiter reuelari dicitur, id quod in se ipso non reuelatur, neque continetur formaliter in eo quod reuelatur sed in eo continetur tanquam in causa, id

est, sequitur ex eo quod est reuelatum: verbi gratiâ, reuelatur virtualiter Christum esse risibilem, quando reuelatur Christum esse hominem, quia risibilitas non continetur formaliter in humanitate, sed est proprietas emanans ab ea ut causa.

Rursus reuelatio formalis, alia est explicita per quam res aliqua in se ipsa reuelatur, alia est confusa per quam reuelatur aliquid contentum in alio tanquam pars in toto, & singulare sub vniuersali, ut cum reuelatur omnem ritè baptizatum esse in gratia, confusè reuelatur Petrum qui est ritè baptizatus esse in gratia.

Difficultas ergo nunc est, vtrum reuelatio illa, quæ nullo modo est formalis etiam confusa, sed est tantum virtualis sufficiat ad fundandam Fidem, verbi gratiâ, vtrum eo ipso quod est de Fide Christum esse hominem, etiam sit de Fide quod sit risibilis, hæc autem reuelatio solum virtualis est tantum mediata ex parte rei reuelatæ, quæ scilicet reuelata non est in se ipsa, nam reuelatio mediata ex parte reuelantis est sine dubio sufficiens ad Fidem, quando scilicet Deus non nobis loquitur per se ipsam immediatè, sed per Apostolos aut alios Doctores.

Ratio ergo dubitandi est primò, quia illa propositio Fide diuina creditur, quam qui negaret esset Hæreticus, hæc propositio Christus est risibilis, qui negaret esset Hæreticus, ergo illa creditur Fide diuina. Minor probatur, ille qui negat Christum esse hominem, & dicit illum esse Chimæram, est Hæreticus, sed qui negat Christum esse risibilem, negat illum esse hominem & dicit esse Chimæram, nam homo sine risibili est Chimera, ergo qui negaret Christum esse risibilem esset Hæreticus.

Confirmatur, quia spectat ad Dei veritatem infinitam, ut vera sint omnia ea quæ sunt essentialiter connexa cum iis quæ Deus dicit, vna enim veritas non potest sine alia subsistere, si vnum est falsum, alterum etiam falsum erit, ergo qui negaret Christum esse risibilem diceret Deum esse mendacem.

Secundò, multa sunt de Fide quæ tamen virtualiter solum sunt reuelata, verbi gratiâ, Deum esse infinitum, & incorporeum quia Deus est, Patrem distinguere à Filio quia illum generat, duas in Christo esse voluntates, quia est Deus & homo: totum Christum esse sub duobus speciebus Sacramenti Eucharistiæ: ille qui baptizat infantem, Fide diuina credere teneretur illum esse in gratia: ergo reuelatio virtualis sufficit ad Fidem.

Tertiò, illud totum pertinet ad Fidem quod creditur propter testimonium diuinum, siue mediatè, siue immediatè, sed credo Christum esse risibilem, quia Deus dixit mediatè, immediatè verò dixit illum esse hominem, ergo creditur Fide diuina: Maior probatur, nam habitus infusus extenditur ad omne obiectum materiale quod cognoscitur dependenter à suo obiecto formali mediatè, vel immediatè, nam verbi gratiâ, Caritas extenditur ad omnia obiecta materialia quæ amantur etiam remotè propter Deum, si enim amas Proximum propter Deum, & illi per varia media remota vel proxima procures aliquod bonum, voluntas omnium illorum mediorum semper est actus charitatis, ergo conclusiones reuelatæ mediantibus aliis pertinent ad Fidem.

Quartò, si reuelatio virtualis non sufficeret ad Fidem diuinam sequeretur quod etiam postquam Ecclesia definiuit huiusmodi propositionem virtualiter tantum reuelatam, illa non posset credi Fide diuina, quia Ecclesia non habet nouas reuelationes, neque noua facit dogmata, explicat enim tantum infallibiliter ea quæ sunt verè reuelata vel quæ sequuntur ex reuelatis,

Sensus
difficultatis.

Ratio prima dubitandi.

Secunda

Tertia

Quarta

reuelatis, unde argumentor, post eiusmodi definitionem Ecclesie, propositio illa est reuelata solum virtualiter, sed per se reuelatio virtualis non sufficit ad Fidem, ergo illa propositio etiam post definitionem non potest credi Fide diuina.

Afferitio
tertia bipartita.
Dico tertio reuelationem virtualem quam in sua tantum causa reuelatur aliquid non sufficere ad fidem Theologicam, sed esse conclusionem pure Theologicam, si vero eam vniuersalis Ecclesia definierit, iam incipit esse reuelata formaliter, & sufficit ad Fidem diuinam.

Prima pars
probat.
Prima pars, asseritur à S. Thoma quem sequuntur Molina 1. p. q. 1. art. 2. disp. 1. & 2. Suarez disp. 3. s. 1. 11. Valentia, de Lugo, Coninck: contra Canum Vegam, Albertinum, Vasquez 1. p. d. 5. c. 3. qui tamen omnino confundunt reuelationem virtualem cum formali confusa quod magnopere caueridebet.

Ratio autem est, quia illud non potest credi Fide diuina, quod credi non potest propter puram Dei auctoritatem, sed quod non est reuelatum nisi virtualiter credi non potest propter puram Dei auctoritatem, ergo non potest credi Fide diuina: probatur minor, illud quod non potest credi nisi quia euidenter inferitur ex eo quod est reuelatum, & quia est cum eo connexum non potest credi propter puram Dei auctoritatem, sed quod est reuelatum virtualiter creditur tantum quia euidenter inferitur ex re reuelata & quia est cum eo connexum, ergo illud non creditur propter puram reuelationem. Deinde ille qui negaret hanc connexionem proprietatis cum tali causa, non esset hæreticus, ille tunc non posset credere propositionem reuelatam virtualiter, ergo qui eam non crederet non esset hæreticus.

Secunda
pars probatur.
Secundam partem nemo negat Catholicus probatur autem, quia illa propositio est reuelata formaliter quam Deus formaliter nobis dicit, sed quando Ecclesia aliquid definit, v. g. si definiat Christum esse risibilem, Deus nobis dicit Christum esse risibilem, nam Ecclesia loquente, Deus nobis per Ecclesiam mediatè loquitur eodem modo quo loquitur nobis per scripturam, iuxta illud primi Concilij Apostolorum, *Visum est Spiritui sancto & nobis*, Ecclesia enim non est minus Dei lingua quam Scriptura, ergo illud credi potest Fide diuina postquam ab Ecclesia definitum est. Præterea illa omnia de nouo credere tenemur, quæ de nouo proponuntur sufficienter vt à Deo reuelata, nam definitio Ecclesie non est aliud quam sufficiens propositio & explicatio eorum quæ à Deo non reuelantur de nouo, sed antea reuelata erant obscurius, & ideo non obligabant ad credendum.

Video autem tribus modis hoc posse accidere, primo si Ecclesia tantum declararet verum sensum Scripturæ vel reuelationis præteritæ, tunc enim Deus non reuelat de nouo illum articulum vel verum sensum reuelationis præteritæ, sed tantum assistit Ecclesie ne decipiatur in proponendo & declarando vero sensu præteritæ reuelationis, unde fit vt fideles qui prius non obligabantur explicitè credere talem reuelationem in illo sensu, incipiant obligari eam explicitè credere in tali sensu. Secundo, si Ecclesia definiat aliquam propositionem formaliter prius reuelatam, sed confusè tantum, qualis esset conclusio deducta ex duabus præmissis de Fide, & tunc Ecclesia nouam reuelationem non proponit, sed tantum priorem explicat. Tertio si definiat propositionem virtualiter solum contentam in propositione reuelata, vt si definieret Christum esse risibilem, & tunc dici posset quod Ecclesia definiente illum articulum, Deus loquens per Ecclesiam, illum articulum de nouo reuelaret, si enim articulus solum virtualiter esset reuelatus, & si Ecclesia illum definieret,

Tom. I.

Deus de nouo reuelaret formaliter, sed hoc nunquam contingit, quia quidquid Ecclesia definit vel est explicatio veri sensus Scripturæ, vel est explicatio distincta propositionis formaliter prius reuelatæ sed confusè tantum, quod autem aiunt nonnulli Theologi articulum illum prius reuelatum virtualiter, non reuelari de nouo à Deo quia contentus erat formaliter in illa propositione vniuersali, quidquid Ecclesia definit assistente Spiritu sancto est verum. Hoc inquam est difficile, quia sic Deus non reuelaret determinatè Christum esse risibilem, v. g. sed tantum quod Ecclesia non potest errare, sic enim dici posset quod Deus nihil aliud determinatè reuelauit quam infallibilitatem Ecclesie, in qua æquè continentur alia omnia, quam iste articulus.

Ad primam Respondeo illum qui negaret Christum esse risibilem præsumi quidem esse hæreticum, quia præsumitur potius negare principium obsecrum, Christus est homo, quam principium euidens homo est risibilis. Si autem profiteretur Christum esse hominem, neque tamen esse risibilem tunc non esset hæreticus, quia nihil negaret reuelatum. Ad probationem distinguitur maior, qui negat absolute Christum esse hominem & dicit illum esse chimæram, est hæreticus concedo, qui dicit solum consequenter & negans illam suppositionem, est hæreticus nego: qui dicit Christum esse hominem & negat illum esse risibilem, non negat absolute Christum esse hominem, neque absolute dicit illum esse chimæram, sed tantum dicit hoc consequenter, id est dicit aliquid ex quo illud sequitur, sed negat sequi atque ita non est hæreticus.

Solutio
primæ
dubitacionis.

Ad confirmationem distinguitur antecedens: spectat ad primam veritatem, vt sint vera ea quæ sunt essentialiter connexa cum iis quæ dicit, spectat absolute ad primam veritatem solitariè sumptam nego: spectat consequenter & ex suppositione quod sint essentialiter connexa concedo. Fateor quod si fallum est Christum esse risibilem, consequenter etiam fallum est Christum esse hominem ex suppositione quod omnis homo sit risibilis, qui tamen negaret omnem hominem esse risibilem, non diceret Deum esse mendacem, quia negaret illam suppositionem ex qua sequitur Deum esse mendacem, negat enim quod omnis homo sit risibilis.

Constat
rationis
solutioni.

Ad secundam Respondeo illas omnes propositiones esse reuelatas formaliter, vel explicitè vt istam, Deus est infinitus, Christus totus est in qualibet parte Hostiæ consecratæ, vel implicitè tantum quatenus continentur sub aliqua vniuersali reuelata, vt istæ sunt: iste infans quem scio à me legitime baptizatum est in gratia, huiusmodi autem propositiones sufficere ad fidem, inferius ostenderetur.

Solutio
secundæ
rationis
dubitandi.

Ad tertiam Respondeo falsam esse illam maiorem, illud totum pertinet ad Fidem quod creditur propter Dei testimonium, si enim mediatè tantum credatur propter Dei testimonium, non creditur propter illud solum, sed propter illud, & propter connexionem extremorum cum medio quod non sufficit ad Fidem. Unde ad probationem respondetur verum esse quod habitus infusus extenditur ad omnia obiecta materialia quæ attinguntur sub eodem motiui solitariè sumpto, non extenditur ad ea quæ non attinguntur sub eodem motiui nisi variato, sicut hic variatur motiui, quod non est sola reuelatio vt ostendi. Exemplum quod affertur charitatis & aliarum virtutum voluntatis non est simile, quia in actibus voluntatis omnia media propter solum amantur finem, non autem propter se, unde per charitatem amo media omnia tum proxima tum remota,

Tertiam

A A A

quia

quia illa propter solum Deum amo. Cum tamen in intellectu contrarium eueniat, quia conclusiones quæ deducuntur ex præmissis non creduntur propter solum Dei testimonium, sed propter connexionem obiecti præmissarum, cum obiecto conclusionis, cuius connexionis veritas non creditur propter veritatem præmissarum sed cognoscitur in se ipsa, intellectus in ea sistit & in ea mouetur, si enim præmissæ falsæ essent, conclusio tamen esset bona.

Instantia. Instabis, connexio obiecti conclusionis cum obiecto præmissarum, non differt à connexionem extremorum cum medio, ergo ad assensum conclusionis non est necessaria cognitio illationis, sed sufficit assensus præmissarum, ergo motiuum formale conclusionis est motiuum formale præmissarum.

Responsio instantiæ. Respondeo certum esse in Logica quod ad assensum conclusionis non sufficit assensus præmissarum, sed requiritur etiam iudicium consequentiæ, multi enim qui non attendunt illationem, admissis præmissis negant consequentiam. Distinguo igitur antecedens, connexio obiecti conclusionis cum obiecto præmissarum, non differt realiter à connexionem extremorum cum medio, concedo: non differt saltem per intellectum & per conceptus saltem explicitos & confusos, nego. Nam quod explicite dicitur in conclusione virtualiter tantum & confusè dicebatur in præmissis.

Ad quartam nihil addendum videtur, iis quæ dicta sunt in secunda parte conclusionis.

§. IV.

Utrum reuelatio priuata possit esse obiectum Fidei.

Reuelatio publica & priuata quid sit.

Publica dicitur reuelatio quam Ecclesia vniuersalis, proponit omnibus fidelibus obligans eos ad credendum. Priuata dicitur illa, quam Ecclesia vniuersalis non proponit omnibus vt credendam, sed ab aliquibus tantum personis habetur, vt cum facta est Saræ reuelatio de Isaac nascituro, & Zachariæ de Ioanne Baptista. Quod reuelatio proposita per Ecclesiam sufficiat ad Fidei assensum, Hæretici soli negant: restat igitur controuersia de reuelatione solum priuata, quæ fuerit sufficienter proposita.

Ratio prima dubitandi.

Ratio dubitandi primò est, quia si reuelatio solum priuata sufficeret ad Fidem Theologicam, posset aliquis obligari ad credendum aliquid quod ab Ecclesia non proponitur: sed nemo tenetur ea credere, quæ non proponuntur ab Ecclesia, quod probatur ex Augustino contra Epistolam fundamenti cap. 3. *Euangelio non crederem (inquit) nisi me Catholica Ecclesia commoueret autoritas*, & in Enchiridio, docet Fide tantum ea credi quæ spectant ad religionem, idem docet Sanctus Thomas 1. part. q. 1. art. 8. & constat quia si ad credendum priuata reuelatio sufficit, sequitur Hæreticos non posse conuinci, quando dicunt se priuato spiritu duci ad credendum, id quod Ecclesia proponit.

Secunda.

Secundò, vel soli possunt & tenentur credere propter priuatam reuelationem, quibus illa facta est, vel etiam alij quibus illa facta non est, non primum, quia si reuelatio illa potest sufficienter proponi etiam iis quibus non est facta, certè potest etiam ab illis credi; non secundum, quia ille non potest credere Deo dicenti cui nihil Deus dicit, sed illi Deus nihil dicit cui, non sit reuelatio vel immediatè, vel mediatè, id est per aliquem loquentem ex parte Dei.

Tertia.

Tertiò, implicat vt per eundem habitum Fidei quo credimus Fide diuinâ propter reuelationem pu-

blicam, credamus propter autoritatem priuatam, nam reuelatio publica & priuata sunt diuersa obiecta formalia, Fides enim nostra Catholica est, id est vniuersalis, nec cum eadem firmitate possumus assentiri reuelationi priuatæ, cum qua possumus assentiri publicæ: nec est hæreticus qui non credit priuatæ alicui reuelationi.

Dico quartò, reuelatio priuata sufficienter proposita tam potest esse motiuum credendi Fide diuinâ, quam publica reuelatio: quamuis regulariter loquendo nihil teneamur credere nisi quod tota proponit Ecclesia.

Primam partem docent Theologi communis cum Bellarmino lib. 2. de *Iustificat. cap. 2. Vega lib. 9. in Tridentinum cap. 3. Suarez disp. 3. sect. 10. De Lugo, Aragon, Hurtado, Conink, contra Caietanum, Sotum, Catherinum, Canum, Valentiam, qui negant priuatas reuelationes pertinere ad Fidem.*

Ratio tamen est, quia illud quod non mutat rationem motiui, non potest mutare naturam assensus per tale motiuum, sed reuelatio priuata & publica non mutat obiectum formale assensus: quod enim tantum spectat ad modum proponendi obiectum formale, non est nisi coadiutor quædam omnino accidentalis obiecti, sed reuelationem esse priuatam aut publicam pertinet solum ad conditionem quandam accidentalem obiecti, ergo non mutat rationem formalem assensus Fidei. Deinde qui negaret id quod Deus priuatim reuelat, & euidenter reddat credibile, tam facit iniuriam primæ veritati, quam qui non credit ea quæ publicè reuelat, nam principi, verbi gratiâ, priuatim loquenti, tam credere teneor quam loquenti publicè. Denique tota ratio cur possim & teneor credere propter autoritatem publicam, est autoritas diuina & euidens eius propositio: sed hæc vtraque reperiri potest in reuelatione priuata: ergo propter illam credi potest Fide diuinâ.

Secundam partem ex variis Scripturis & Patribus Valentia probat part. 1. §. 6. & approbant Doctores communiter. Ratio breuiter sit, quia seclusa Ecclesiæ autoritate, regulariter non habemus motiua credibilitatis ita euidentia vt tollant omnem occasionem formidandi rationabiliter. Neque obstat quod credamus priuatis Doctoribus dicentibus se id accepisse ab Ecclesia, cum enim id illi publicè doceant neque arguantur ab Ecclesia, nobis est omnino euidens ea nobis à tali Doctore proponi, quæ proponit Ecclesia.

Instabis tamen, vel obiecta Fidei nostræ creduntur quatenus accepta per Ecclesiam vt Ecclesia infallibilem habet autoritatem ex assistentia Spiritus Sancti, vel provt humanam tantum habet autoritatem; non primum, quia hoc ipsum quod autoritas Ecclesiæ sit infallibilis creditur Fide diuinâ, ergo cognitio illa infallibilitatis non potest requiri ante omnem Fidem: non secundum, quia si tollatur ab Ecclesia infallibilis autoritas, manet solum autoritas fallibilis, quâ non possum moueri ad credendum infallibiliter.

Respondeo Fidei obiecta credi vt accepta per Ecclesiam non quatenus Ecclesia autoritatem habet omnino infallibilem ex assistentia Spiritus Sancti, quia illa infallibilis autoritas cognoscitur tantum Fide diuinâ, ideòque implicat vt supponatur cognitâ ante omnem Fidem, imò pauci Fideles cognoscunt illam infallibilitatem, quin prius crediderint plures alios articulos. Itaque ante omnem Fidei actum regulariter prærequiritur vt cognoscatur autoritas Ecclesiæ omnino humana, sed in eo tamen genere maxima & moraliter ita euidens vt propter illam euidenter sine formidine

formidine credi possit articulus vt à Deo reuelatus, quamuis enim autoritas illa physicè loquendo sit fallibilis, moraliter tamen est omnino infallibilis vt postea dicitur.

Solutio primæ dubitationis. Ad primam Respondeo, eo argumento probari tantum quod regulariter nemo credere tenetur nisi quod Ecclesia proponit. Hæretici quando fingunt se priuato spiritu duci, conuincuntur id omnino fingere, quia non credunt ea quæ proponuntur ab Ecclesia. Est autem impossibile vt habeatur priuata reuelatio Dei, contraria iis quæ docet Ecclesia. Imò reuelatio priuata non potest credi, nisi facta fuerit euidenter credibilis per signum aliquod diuinum: dicant autem Hæretici, quo signo diuino sua præbent somnia.

Secundæ. Ad secundam Resp. illos omnes quibus sit priuata reuelatio si eis sufficienter proponatur teneri eam credere: eos autem quibus non sit reuelatio, quantumuis euidenter proponatur, posse quidem credere illam Fide diuinā, sed non obligari tamen regulariter ad illam credendam, sed posse sustinere assensum: tenentur quidem illi tunc non negare, id quod reuelatur, sed non tenentur præbere positivè assensum, nisi eis aliundè constaret, quod Deus voluit illos obligare ad hoc credendum.

Tertiæ. Ad tertiam Respondeo posse nos per eundem habitum Fidei credere reuelationem priuatam & publicam, quia illæ sunt circumstantiæ solum extrinsecæ pertinentes tantum ad propositionem, non autem ad obiectum formale Fidei, quod difficilè illi ostendunt qui negant obiectum Fidei esse reuelationem omnino puram præscindendo ab omni propositione. Quod Fides nostra Catholica sit, est accidentarium Fidei diuinæ, quæ non potest niti reuelatione priuata, propterea est Fides Catholica, sed tantum propterea est diuina. Ille qui non crederet reuelationem diuinam sufficienter propositam, esset infidelis, non tamen Hæreticus, quia ille solum infidelis appellatur Hæreticus, qui ea negat quæ proponit Ecclesia. Denique reuelationi priuatae sufficienter propositæ possumus assentiri omnino firmiter.

SECTIO V.

Corollaria de resolutione Fidei.

Corollaria. VNumquodque resolui dicitur in ea ex quibus vltimò componitur, vnde dicitur à Philosopho, quod compositio & resolutio sunt inter se oppositæ; compositio enim incipit à primo medio, & desinit in vltimo medio & in ipso fine: resolutio autem incipit in ipso fine ac vltimo medio, & desinit in primo, vt cum ædificas domum incipis à fundamentis & in tecto desinis, cum verò destruis, incipis à tecto, & in ipso fundamento desinis: resoluitur ergo domus in ea ex quibus componitur in lapides nimirum, & ligna: & mixtum dicitur resolui in elementa ex quibus constat. Itaque resolui dicitur Fides, in ea quæ componunt suo modo Fidem, sunt autem obiectum materiale, quod creditur, obiectum formale propter quod creditur, regula credendi quæ dirigit in credendo, motiua credibilitatis, quæ inducunt vt velim credere, causam efficientem per quam producitur actus Fidei.

Quid sit resolutio Fidei. Ex iis igitur quæ disputata sunt hæcenus, primò constat, quod resolutio Fidei, est redditio rationis vltimæ quare credam, verbi gratiā, Deum esse. Illud autem, (quare) vel significat rationem formalem propter quam credo, & appellatur resolutio formalis, vel significat regulam quæ me dirigit ad credendum, & est resolutio directiua, vel significat id quod me inducit vt velim credere, vocaturque re-

Tom. I.

solutio inductiua, vel significat id quod iuuat effectiue vt credam, & dicitur resolutio effectiua. Vbi vides quadruplicem resolutionem Fidei.

Constat secundò: resolutionem Fidei formalem fieri semper in solam & puram reuelationem primæ veritatis, quia sola prima veritas reuelans, est vltima & tota ratio formalis propter quam credo, & quarenti quare formaliter credam non possum respondere aliud nisi quia Deus prima veritas dixit. Et hic sistit intellectus sine vllò vltiori progressu. Resolutionem directiuam fieri vltimò in auctoritatem Ecclesiæ, quæ vltima regula est omnium quæ creduntur infallibiliter. Resolutionem inductiuam fieri etiam vltimò in motiua credibilitatis quæ sunt prauæ dispositiones quibus inducitur voluntas ad credenda quæ Deus dixit. Motiua enim hæc signa sunt quædam diuina ex quibus euidenter mihi constat quod prudenter & sine periculo erroris credere possum hæc esse à Deo dicta. Denique resolutio effectiua facilis est, principia enim efficientia Fidei assensum sunt intellectus, habitus Fidei, & auxilium gratiæ.

QVÆSTIO II.

De obiecto materiali Fidei Theologicæ.

S. Thom. quæst. 1.

Explicatis iis quæ circa motiuum formale Fidei erant difficiliora, de materiali eius obiecto, (sic enim appellatur omne quod credimus propter diuinam reuelationem,) quinque sunt disputanda, primò quodnam illud sit. Secundò, vtrum illud semper & infallibiliter sit verum. Tertio vtrum necessariò sit ineuadens. Quarto, an sit euidenter credibile. Quintò, an sit propositum per regulam infallibilem. Quæ omnia magnam ad dirigendos fideles habere possunt vtilitatem.

SECTIO I.

Quodnam sit obiectum materiale Fidei Theologicæ sine quanam sint ea quæ creduntur.

S. Thomas art. 2. 6. 7. 8. 9.

Multa hoc titulo complector, quæ per plures articulos explicat S. Doctor, & tria breuiter propono, Primò vtrum Deus sit obiectum adequatum Fidei. Secundò, vtrum illud obiectum sit aliquid complexum an incomplexum. Tertio, vtrum obiecta Fidei conuenienter numerentur in symbolo vbi pauca video difficilia.

Certum igitur primò, est solum Deum quatenus est Deus, esse obiectum attributionis Fidei Theologicæ, non tantum primarium, sed etiam adequatum, obiectum autem Fidei simpliciter adequatum esse rem quamlibet reuelatam aut reuelabilem.

Primæ partis ratio est, quia obiectum principale attributionis in habitibus intellectus, illud appellatur cuius cognitio præcipuè in eo habitu intenditur, sed Fides præcipuè intendit vt melius Deus cognoscatur, *Fidei enim præcipuum officium est, (inquit Augustinus lib. 4. Ciuit. cap. 29.) vt credatur in verum Deum:* ergo Deus est obiectum principale attributionis.

Secunda pars asserens quod Deus est etiam adequatum obiectum attributionis Fidei diuinæ à nonnullis Theologis negatur, sed immerito, nam obiectum

Obiectum attributionis Fidei.

AAAA 2

adæqua